

Lublin, dnia 5 lipca 2022 r.

*Roczne sprawozdanie z działalności
Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji
przy Instytucie Nauk o Polityce i Administracji Publicznej
w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
w okresie od czerwca 2021 r. do czerwca 2022 r.*

Zgodnie z §7 pkt 2 lit. „d” Statutu Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji przekazuję roczne sprawozdanie z działalności Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji (dalej: ZBPiD).

Należy zauważyć, iż jest to drugie roczne sprawozdanie, Zespół Badań Propagandy i Dezinformacji został powołany decyzją Dyrektora Instytutu Nauk o Polityce i Administracji na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS w czerwcu 2020 r. w celu systematyzacji i intensyfikacji badań w obszarze propagandy i dezinformacji. Należy nadmienić, iż drugi rok funkcjonowania ZBPiD był czasem, kiedy obecne były: 1) infodemia covidowa (zwłaszcza dezinformacja i propaganda antyszczepionkowa); 2) zintensyfikowane działania (dez)informacyjne ze strony Federacji Rosyjskiej i Białorusi w związku z tzw. procesem „uzbrajania migracji” na granicy polsko-białoruskiej, 3) zintensyfikowane działania propagandowe ze strony Federacji Rosyjskiej w związku z inwazją na Ukrainę w dniu 24 lutego 2022 r. Te wydarzenia, a zwłaszcza wojna w Ukrainie wpłynęła na 1) zdecydowanie większy apetyt społeczny na wiedzę o tym co to jest dezinformacja i propagandą 2) potrzebę ukierunkowania działań Zespołu głównie o charakterze popularyzatorskim, a także publikacyjnym i konferencyjnym (seminaryjnym i wykładowym). W okresie sprawozdawczym podjęto następujące działania:

I. SPOTKANIA ROBOCZE (§ 7 pkt 2 Statutu)

W okresie sprawozdawczym odbyło się kilka spotkań roboczych ZBPiD, podczas których dyskutowano o sprawach bieżących, podziale zadań w Zespole w ramach

planowanych działań konferencyjnych, badawczych i publikacyjnych oraz podejmowanych działań upowszechniających wiedzę z zakresu problematyki dezinformacji i propagandy. Spotkania odbywały się za pośrednictwem platformy MS Teams.

II. PROMOCJA DZIAŁAŃ ZESPOŁU, NAWIĄZANIE WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI (§ 4 lit. „e” Statutu)

1. Podjęte i kontynuowane były działania promocyjne ZBPiD tj. podtrzymano i nawiązano relacje z partnerami – naukowcami i praktykami, współpracującymi z poszczególnymi pracownikami Zespołu, na bieżąco przekazywano partnerom informacje o podejmowanych działaniach ZBPiD, wspólnie z partnerami zrealizowano dyskusje, inicjatywy edukacyjne w formie tutorial i podcasting z zakresu problematyki propagandy i dezinformacji.
2. Pracownicy ZBPiD podjęli współpracę z instytucjami naukowo-badawczymi w Polsce, we Włoszech i Belgii (w ramach spotkań programu badawczego REINITAILISE) oraz organizacjami pozarządowymi i think tankami, m.in. z Centrum Europy Wschodniej, Instytutem Europy Środkowej, Kołem Naukowym Politologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, StopFake.org, Fundacją im. Profesora Bronisława Geremka, Fundacją im. Roberta Schumana i Alliance4Europe.
3. Podjęto szereg działań promocyjnych Zespołu i upowszechniających wiedzę z zakresu problematyki przeciwdziałania dezinformacji i propagandzie w ramach utrzymywanych kontaktów z mediami i dziennikarzami, np.: Polsatu, Radia TOK FM, Akademickiego Radia Centrum, Kuriera Lubelskiego, Dziennika Wschodniego i innych.

II. KONFERENCJE, WEBINARIA, DEBATY I INNE (§ 4 lit. „c”, „d” i „g” Statutu)

Od czerwca 2021 r. do czerwca 2022 r. zarówno Zespół w całości, jak i poszczególni jego pracownicy zorganizowali, współorganizowali, uczestniczyli i moderowali webinaria, dyskusje i debaty z zakresu problematyki dezinformacji, bezpieczeństwa informacyjnego i propagandy, tj.:

- *SARS-CoV-2 i COVID-19. Plotki, dezinformacje i narracje spiskowe w polskim dyskursie publicznym*, referat, konferencja XXI MKN „Europa XXI wieku. Europa i Unia Europejska w obliczu wyzwań lat 2020-2021”, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Słubice, 16-17.09.2021, dr hab. Agnieszka Demczuk;

- *Przeciwdziałanie dezinformacji i jej wspornikom: edukacja, moderacja, regulacja i reglamentacja*, referat, konferencja Polskiej Akademii Umiejętności „Transmedialne i multimodalne narracje i dyskursy w obliczu zagrożeń cywilizacyjnych. Radykalizacja języka i postaw Polaków w XXI w.”, Kraków 8-9.11.2021, dr hab. Agnieszka Demczuk;
- *Dezinformacja i propaganda - broń masowa. Manipulacja i dezinformacja a kryzys na wschodniej granicy UE*, międzynarodowe webinarium eksperckie 18.11.2021 organizowane przez StopFake.org - inicjatywę Mohylańskiej Szkoły Dziennikarstwa, prof. dr hab. Walenty Baluk, dr hab. Agnieszka Demczuk, dr Jakub Olchowski, link: <https://www.facebook.com/watch/?v=475136153888316>;
- *Komunikacja. Dezinformacja. Propaganda. Praktyka walki informacyjnej*, konferencja, online, organizator: Akademia im. Jakuba z Paradyża, Gorzów Wlkp., 13.12.2021, dr Jakub Olchowski;
- *Infodemia COVID-19 w Polsce i jej wpływ na dyskurs publiczny, rządy prawa i postawy społeczne*, ogólnopolska konferencja online pt.: *Komunikacja. Dezinformacja. Propaganda. Praktyka walki informacyjnej*, organizator: Akademia im. Jakuba z Paradyża, Gorzów Wlkp. 13.12.2021, dr hab. Agnieszka Demczuk;
- *Dezinformacja, manipulacja i propaganda w świetle wojny w Ukrainie*, webinarium organizowane przez Interdyscyplinarne Centrum Badawcze Uniwersytetu Warszawskiego „Tożsamość-Dialog-Bezpieczeństwo”, 11.03.2022, dr hab. Agnieszka Demczuk;
- Zainicjowano i zrealizowano cykl trzech wykładów otwartych dla studentów UMCS (via MS Teams) pt.: *Fenomen propagandy i dezinformacji wczoraj i dziś*; 1) dr hab. Agnieszka Demczuk, wykład pt.: *Dezinformacja i propaganda: diagnoza i przeciwdziałanie*, 15.03.2022; 2) dr Jakub Olchowski, wykład pt.: *Mgła wojny w XXI w. – dezinformacja i manipulacja*, 28.03.2022; 3) dr Eleonora Kirwiel, wykład pt.: *Wojna informacyjna wczoraj i dziś*, 05.04.2022;
- *Dawid i Goliat. Rewolucja porządku geopolitycznego w 2022 roku. Dezinformacja w kontekście wojny w Ukrainie - co warto wiedzieć?*, podcast KNP UJ w Krakowie, Podcast Spotify 01.04.2022, dr hab. Agnieszka Demczuk; link:

<https://open.spotify.com/episode/5TW2TvPjMEQvME0Ourzx6q?si=264d419c10dd4b75&nd=1>

- Online scientific workshop (REINITAILISE, nr 952357), entitled: *Counteracting digital dis(mis)information and other cyber threats in the pandemic times: preventive and corrective actions towards strengthening civil society, protecting human rights and human well-being*, 26.04.2022, organizacja całodniowego warsztatu i prowadzenie: dr hab. Agnieszka Demczuk;
- *Jak skutecznie radzić sobie z dezinformacją?*, warsztat dla studentów kół medialnych podczas I OK Kół Medialnych, zorganizowana przez Koło Naukowe Medialno-Popkulturowe „Produktywni” UMCS, 03.06.2022, dr hab. Agnieszka Demczuk;
- Wykład dla Akademii Marynarki Wojennej pt.: *Rosja na infowojnie*, 07.06.2022, dr Jakub Olchowski;
- wystąpienie na konferencji pt. *Лінгвістична апропріація як різновид дезінформації в контексті російсько-української війни (Zawłaszczenie językowe jako rodzaj dezinformacji w kontekście wojny rosyjsko-ukraińskiej)*, XII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Praktyczna „Rozwój Nauk o Polityce: Europejskie Praktyki i Narodowe Perspektywy” organizowana przez Czerniowiecki Narodowy Uniwersytet im. Jurija Fed'kowycza, 28.06.2022, dr Nadia Gergało-Dąbek;
- Zgłoszony i przyjęty panel podczas V Kongresu Politologii pt.: *Fenomen dezinformacji: diagnoza, studia przypadków, działania zapobiegawcze i naprawcze*, Wrocław 21-23.09.2022, dr hab. Agnieszka Demczuk i dr Jakub Olchowski;
- Zgłoszony i przyjęty referat pt.: *Współczesny dyskurs polityczny o prawach człowieka jako element strategii legalizmu dyskryminacyjnego* podczas V Kongresu Politologii we Wrocławiu w ramach panelu pt. *Prawa człowieka jako element gry politycznej*, dr hab. Agnieszka Demczuk;

III. PUBLIKACJE (§ 4 lit. „b” i „g” Statutu)

Opublikowane zostały następujące monografie, publikacje zbiorowe, artykuły naukowe i komentarze eksperckie z zakresu omawianej problematyki Zespołu autorstwa jego pracowników (zgodnie z § 5 Statutu):

- J. Olchowski, *How to Weaponize Information: Russian Patterns*, [w:] *Disinformation, Narratives and Memory Politics in Russia and Belarus*, ed. A. Legucka, R. Kupiecki, Routledge 2022
- J. Olchowski, *Medialna ofensywa Łukaszenki w państwach zachodnich okazuje się skuteczna*, „Rozmowy IEŚ” nr 198, 18.11.2021;
- J. Olchowski, *Wysoka skuteczność ukraińskiej polityki informacyjnej*, „Rozmowy IEŚ” nr 224, 17.03.2022;
- J. Olchowski, Komentarz dla StopFake.org: *Emil poputczik*, 01.2022;
- A. Demczuk, *SARS-CoV-2 I COVID-19. Plotki, dezinformacje I narracje spiskowe w polskim dyskursie publicznym*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2021 (monografia wydana w lipcu 2021);
- A. Demczuk, *Plotki, dezinformacje i złośliwe informacje we współczesnym dyskursie o prawach człowieka*, „Polityka i Społeczeństwo” 2022 (artykuł przyjęty do druku);
- A. Demczuk, *Ruch antyszczepionkowy w Polsce i jego kabiny pogłosowe w alt-internet w latach 2020-2022*, „Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej” (artykuł zgłoszony do recenzji i przyjęty do dalszego procedowania);
- A. Demczuk, *Kilka refleksji wokół prawa antyfejkowego na świecie*, monografia prof. Grzegorza Janusza (artykuł przyjęty do druku);
- A. Demczuk, *COVID-19-Related Infodemic in Poland and its Consequences*, (zredagowana i przetłumaczona monografia z 2021, w trakcie procesu book proposal);

IV. BADANIA (§ 4 lit. „a” i „g” Statutu) i GRANTY (§ 4 lit. „f” Statutu)

Przeprowadzono następujące projekty badawcze:

- Agnieszka Demczuk, projekt własny i artykuł dot. dezinformacji i propagandy w cyber-dyskursie publicznym nt. postrzegania praw człowieka; projekt własny nt. „operacji specjalnej w Ukrainie” w kontekście prawa narodu ukraińskiego do samostanowienia (art. 1 MPPOiP z 1966) oraz propagandy polaryzacyjnej w świetle koncepcji zbrodni ludobójstwa - 10 kroków autorstwa prof. Roberta Stantona;
- Walenty Baluk, jako kierownik projektu (treść wniosku konsultowana z Jakubem Olchowskim, Agnieszka Demczuk i we współpracy z Nadią Gergało-Dąbek) złożył do Narodowego Centrum Nauki wniosek pt. „Propaganda i dezinformacja Rosji w

przestrzeni informacyjnej Polski i Ukrainy w kontekście destrukcyjnego wpływu na relacje polsko-ukraińskie” (nr DEC-2020/37/B/HS5/01508);

V. DYDAKTYKA (§ 4 lit. „h” Statutu)

W okresie sprawozdawczym pracownicy prowadzili także zajęcia dydaktyczne dotyczące problematyki dezinformacji i propagandy:

- Nadia Gergało-Dąbek w semestrze zimowym 2020/2021 prowadziła wykład gólnouniwersytecki w semestrze zimowym 2021/2022 pt.: *Językowe środki manipulacji, dezinformacji i propagandy* (30 godz.)
- Agnieszka Demczuk w semestrze zimowym prowadziła fakultet na kierunku Produkcja Medialna na 2 r. 1 st. pt.: *Postprawda i mowa nienawiści we współczesnych mediach*, w roku 2022/2023 zgłoszony został także wykład ogólnouniwersytecki w trybie zdalnym pt.: *Propaganda i dezinformacja wczoraj i dziś: diagnoza i przeciwdziałanie*;
- Jakub Olchowski w semestrze zimowym prowadził zajęcia pt.: *Zagrożenia bezpieczeństwa międzynarodowego*, (SM 2 r., 1 st.)
- Eleonora Kirwiel w semestrze zimowym prowadziła przedmiot fakultatywny pt.: *Wojna informacyjna Rosji w XX i XXI wieku*, (BN 3 r. 1 st.)

Podsumowując, w okresie od czerwca 2021 r. do czerwca 2022 r. pracownicy Zespołu Badań Propagandy i Dezinformacji podjęli szereg działań o charakterze badawczym, jak i konferencyjnym, edukacyjnym i wydawniczym. Zespół realizował wszystkie wymienione w § 4 Statutu zadania statutowe tj. prowadził badania naukowe, upowszechniał wyniki badań w postaci publikacji, organizował debaty, webinaria i inne spotkania naukowe, popularyzował wiedzę w innych formach, współpracował z innymi ośrodkami naukowymi, podjął działania mające na celu pozyskanie grantów badawczych, prowadził działalność analityczną i ekspercką oraz wspierał proces dydaktyczny.

Kierownik Zespołu
Agnieszka Demczuk